

לקראת שבת

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

מתורת

הוד כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שנה ה' / גליון קפו

ערש"ק פרשת חוקת ה'תשס"ח

פתח דבר

בעזרהי"ת.

לקראת שבת קודש פרשת חוקת, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את הקונטרס 'לקראת שבת' (גליון קפו), והוא אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות עניני חידוש וביאור שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זיע"א.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים בשלימותם, ובאיזהו מקומן אף עברו עריכה קלה, ושגיאות מי יבין. ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו בתוכן העניינים), שם נתבארו הדברים באריכות, במתיקות ובתוספת מראי מקומות.

* * *

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה, "תורה חדשה מאיתי תצא", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,
מכון אור החסידות

יוצא לאור על ידי
מכון אור החסידות

אה"ק:

ת.ד. 2033 כפר חב"ד 72915

טלפון: 03-9604-832 פקס: 03-9607-370

ארה"ב:

325 Kingston Ave., Brooklyn, NY 11213

(718) 732-9017

תוכן העניינים

מקרא אני דורש

ביאור דברי רש"י אודות ה'חוק' דפרה אדומה, מאי טעמא שינה כאן מפירושו בשאר מקומות; הסברת החלוקה בין פרה אדומה לשאר חוקים ע"פ פשט.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק ח עמ' 123 ואילך)

יינה של תורה

ביאור מה שפרה אדומה נראת "חוקת התורה", דמשמע שהיא ה"חוקה" היחידה בתורה; ביאור מעלת ה'חוקה' דפרה אדומה על שאר המצוות ד'חוקים'.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק ח עמ' 123 ואילך)

חידושי סוגיות

בהא דכל הפרות נתקדשו מאפר שעשה משה – יקדים מה שאמרו בש"ס דמעשה משה נצחי, ומה שמצינו בפרה שנשתייכה למשה יותר משאר מצוות / יביא מדברי חז"ל דענין פרה הוא לבטל ענין המיתה מעיקרו / עפ"ז יבאר השייכות למשה שעניינו נצחיות וביטול המיתה.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק לג עמ' 127 ואילך)

הוספה – דרכי החסידות

אגרת קודש מכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ מליובאוויטש נ"ע – מהות הריקוד החסידי.

(אגרות קודש חלק ד עמ' רצ)

מקרא אני דורש

'חוק' שמלעלה מהבנה לגמרי

ביאור דברי רש"י אודות ה'חוק' דפרה אדומה, מאי טעמא שינה כאן מפירושו
בשאר מקומות; הסברת החלוקה בין פרה אדומה לשאר חוקים ע"פ פשוט

א. בתחילת פרשתנו, מעתיק רש"י את לשון הכתוב – "זאת חוקת התורה", ומפרש:
"לפי שהשטן ואומות העולם מוניין את ישראל, לומר מה המצוה הזאת לכם ומה טעם יש
בה, לפיכך כתב בה חוקה; גזירה היא מלפני, אין לך רשות להרהר אחריה".

והנה, תוכן דומה כתב רש"י בפרשת אחרי על הפסוק "ואת חוקתי תשמרו" (יה, ד),
וזה לשונו שם:

"דברים שהן גזירת המלך, שיצר הרע משיב עליהם למה לנו לשמרן, ואומות העולם
משיבין עליהם, כגון אכילת חזיר ולבישת שעטנז וטהרת מי חטאת; לכך נאמר 'אני ה' –
גזרתי עליכם, אי אתם רשאים ליפטר".

אך צריך ביאור בהשינויים מהכא להתם:

מי הוא הטוען כנגד ה"חוקים" – שם כתב רש"י "יצר הרע", ואילו כאן "השטן".

אופן הטענה – שם כתב רש"י "משיב עליהם" . . משיבין עליהם", ואילו כאן "מוניין את

ישראל".

בדברי הקב"ה – שם כתב רש"י שהקב"ה אומר "גזרתי עליכם, אי אתם רשאים ליפטר", ואילו כאן: "גזירה היא מלפני, אין לך רשות להרהר אחריה".

ב. ויש לומר הביאור בזה:

בחוקים ישנם שני סוגים: חוקים שבכללות הם כן בגדר השכל, אלא שיש קושיות וסתירות בפרטים שבהם.

כאלה שהם בכלל אינם בגדר השכל.

וזהו כללות ההבדל בין המדובר כאן להמדובר בפרשת אחרי:

בפרשת אחרי הזכיר רש"י גם כן דוגמא מפרשתנו, והיא "טהרת מי חטאת". אבל רש"י מדייק "טהרת מי חטאת" – ולא "פרה אדומה" (וכמו שכתב בפי' בשלח טו, כו), ויש לומר ששני ענינים אלו מתחלקים הם בשני הסוגים הנ"ל:

"טהרת מי חטאת" (שבאה לאחר עשיית הפרה) הוא ענין שבכללותו מובן הוא בשכל: מובן הדבר שמים יש בכוחם להסיר לכלוך, ועל דרך זה מים כמו מי מקוה – יש בכוחם להסיר טומאה (לכלוך רוחני). אלא שב"טהרת מי חטאת" יש חידוש, והוא שבעוד בטבילה במקוה צריך הטמא לטבול את כל גופו במים, הרי במי חטאת מזים על הטמא כמה טיפות בלבד והוא כבר נעשה טהור.

ולכן ענין זה שייך לסוג הא', היינו חוקים שיש להם הבנה בכללות, ורק שיש קושי בהתאמת הפרטים;

אבל "פרה אדומה", היינו: עשיית הפרה, הוא ענין שאין לו מקום בשכל כלל. כי אמנם מצינו ענין של קרבנות, שלוקחים בהמה ומקריבים אותה על גבי המזבח, אבל בפרה אדומה עושים את כל הפרטים שבה דוקא "מחוץ למחנה"! ואם כן, לגמרי לא מובן בשכל, מה ענינה וכיצד יש בה קדושה וכפרה, אם היא נעשית "מחוץ למחנה". ולכן היא שייכת לסוג הב' הנ"ל.

ג. ומעתה יתבארו השינויים בלשון רש"י, ובהקדים:

מובן הוא, וגם בדרך הפשט, ששכל האדם הוא שלא בערך לגבי השכל האלוקי. ולכן, כאשר מדובר על מצוה שאין לאדם השגה כלל בטעמה, הרי היצר הרע אינו יכול לשכנע אותו שמזה שהמצוה אינה מובנת יש ראי' שהיא אינה מהקב"ה, ח"ו – כי איפכא מסתברא: למה בכלל ששכל האדם יהי' מסוגל להבין את מצוות ה'?

ודוקא כאשר מדובר על מצוות כאלה שיש להם מקום בשכל וביחד עם זה יש בהם קושיות וסתירות, אז יכול היצר הרע "להוכיח" מזה שיש פגם בדברים אלה ואין צורך לקיימם.

ולכן: בפרשת אחרי, כאשר מדובר על ה"חוקים" מהסוג הא', שיש להם מקום בשכל

לקראת שבת

ז

אלא שבפרטיהם יש קושיא וסתירה (וכמו "טהרת מי חטאת" – וכן"ל בארוכה, שבכללות מובן הדבר שמים בכוחם לטהר, אך לא מובן כיצד כמה טיפות בלבד מטהרות את האדם כולו), הרי בהם יכול היצר לטעון לאדם שלא יקיים כלל מצוות אלו, מתוך הסבר שה"סתירה" שבהם מוכיחה על כך שיש בהם פגם, ולכן צריך לחזק את האדם בעצם קיום המצוה, שלא יפטור עצמו ממנה.

וזהו שמדייק שם רש"י בלשונו: "שיצר הרע משיב עליהם למה לנו לשמרן, ואומות העולם משיבין עליהם, כגון אכילת חזיר ולבישת שעטנז וטהרת מי חטאת; לכך נאמר 'אני ה' – גזרתי עליכם, אי אתם רשאים ליפטור'".

אבל כאן, כאשר המדובר על "פרה אדומה" שהיא לגמרי אינה מוגדרת בשכל, כאן לא יכול היצר הרע לטעון שאין לקיים את המצוה בפועל, שהרי מלכתחילה אין במצוה זו תפיסת מקום לשכל האדם. ולכן כאן לא כתב רש"י "שיצר הרע משיב" שאין לקיים את המצוה, אלא רק ש"מונין את ישראל" – והיינו: מקנטרים ומקניטים אותם – בטענה: "מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה";

כלומר: אמנם אתם מוכרחים לקיים את המצוה בגלל שכך צוה הקב"ה, אבל איזה "טעם" יש בכזה סוג של מצוה שאי אפשר להבינה?!

ולכן מדייק רש"י כאן ואינו כותב "יצר הרע", אלא "שטן":

ענינו של "שטן" הוא להצר ולהפריע לאדם בעשיית דבר מסויים, אבל לא למנוע את הדבר לגמרי. וכמו שמצינו בפסוק (בלק כב, כב) "ויתיצב מלאך ה' בדרך לשטן לו" – שהפשט שם הוא שהמלאך הקשה על דרכו של בלעם, אבל לא שהוא מנע ממנו לגמרי את ההליכה; ולכן בענינו מתאים דוקא הלשון "שטן" – שהוא לא בא למנוע את האדם לגמרי מעשיית המצוה, אלא רק להצר ולהפריע וכו'.

וזהו שמסיים כאן רש"י (לא "אי אתם רשאים ליפטור", אלא) "אין לך רשות להרהר אחריה":

מכיון שחוקה זו אינה בגדר השכל כלל, הרי פשוט מעצמו שצריך לקיים את המצוה בפועל, ואין אפילו קא-סלקא-דעתך שהאדם יפטור את עצמו ממנה; אך כיון שאין בזה "טעם" והשגה, יכול האדם "להרהר" בדבר מצוה זו – ועל כך מחדשים ש"אין לך רשות להרהר אחריה", אלא עליך לקיים את החוקה בחיות ובשמחה, בדיוק כמו מצוות המובנות בשכל.

והטעם לכך – כי "גזירה היא מלפני":

כיון שהקב"ה עצמו אומר שמצוה זו היא "חוקה" וגזירה ("זאת חוקת התורה"), הרי שתכלית השלימות בקיום מצוה כזו היא דוקא כאשר האדם עושה זאת רק בגלל שהקב"ה גזר עליו, בלי תערוכת של "טעם" והבנה בשכל אנושי.

יינה של תורה

חוקת הפרה – כללות התורה

ביאור מה שפרה אדומה נראת "חוקת התורה", דמשמע שהיא ה"חוקה" היחידה בתורה; ביאור מעלת ה'חוקה' דפרה אדומה על שאר המצוות ד'חוקים'

א. הנה נתבאר בלקו"ת לאדמו"ר הזקן ריש פרשתנו, דיוק הלשון "זאת חוקת התורה" שנאמר גבי מצות פרה – "לפי שמצות פרה אדומה היא כללות התורה", ע"ש (ועיג"כ אוה"ח ריש פרשתנו).

ואמנם עוד מדויק בלשון הכתוב "זאת חוקת התורה" – דפרה אדומה היא החוקה היחידה שבכל התורה כולה. ולכאורה צריך ביאור, הרי עוד חוקים יש בתורה, וכמו שהביא רש"י כמ"פ בפירושו עה"ת דוגמאות מחוקים, כגון "אכילת חזיר ולבישת שעטנז וטהרת מי חטאת. . שאוה"ע משיבין עליהן כו'".

ועכצ"ל דלשון "חוקה" שנאמר בפרשתנו, מיירי מסוג אחר של חוקה, שאינו בכלל שאר חוקים שבתורה; ולכן הוא דהוי "כללות התורה", כי "חוקה" זו מלמדת הוראה כללית באופן קיום כל מצות התורה, וכדלקמן.

ב. וביאור הדברים, הנה בחוקים גופא יש ב' סוגים: א) חוקים שיש להם גדר בשכל (רק שאינם מובנים כל צרכם וכיו"ב); ב) חוקים שלגמרי אינם בגדרי השכל. וזהו שמצינו

בפירש"י עה"ת (פ' אחרי יח, ד) דמונה דוגמאות מחוקים, וכותב "אכילת חזיר ושעטנו וטהרת מי חטאת" אבל אינו מונה מצות עשיית פרה בכללן. כי אותם חוקים נכללו במה שאמר הכתוב שם "חקותי" לשון רבים – שכללותן שוה בכך שענינם מובן ע"פ שכל, רק שהפלא הוא בפרטי דיניהם, נוכחן טהרת מי חטאת – שע"פ דרך הפשט יש מקום לבאר כללות ענינו: כשם שמי מקוה מטהרים לכלוך רוחני (אף שהם מים גשמיים), כך מי חטאת. רק שהפלא הוא שהכא א"צ לטבול כל גופו במי חטאת, אלא די בהזאת כמה טיפין].

אבל "חוקת הפרה" – הנה מצות עשייתה אין לה שום מקום בשכל; דממ"נ: כקרבן אינה נחשבת, שהרי אין מקריבין ממנה מאומה ע"ג המזבח, וגם אינה נעשית בפנים כלל אלא כל מלאכותי דוקא מחוץ לשלש מחנות (היפך כל הקרבנות שעבודתן בפנים); אבל לאידך – גם לשעיר המשתלח אין לדמותה, שהרי שעיר המשתלח אינו "לה"; אבל פרה אדומה הוי לה' שהרי "קראה הכתוב חטאת לומר שהיא כקדשים" (רש"י פרשתנו יט, ט), ולכן מצותה בסגן דוקא, וגם הזאת דמה צ"ל "אל נכח פני אהל מועד"; ולכן אין גדרה מובנת כלל בשכל, אלא היא "חוקת התורה" – החוקה היחידה בכל התורה כולה, שלמעלה מכל גדר השגה לחלוטין.

ולפ"ז יתבאר היטב הא דאמר שלמה המלך (במדב"ר פי"ט, ג): "על כל אלה עמדתי ופרשה של פרה אדומה חקרתי ושאלתי ופשפשתי אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני"; דלפי הנ"ל מובן, שלמרות שישנם בתורה חוקים נוספים על החוקה של פרה אדומה, מ"מ, דוקא מצות פרה אדומה לא הצליח שלמה המלך להשיג – היות ופרה אדומה הוי מסוג של חוק שלגמרי אינו מובן בשכל.

ג. ע"פ הנת"ל יש לבאר מ"ש אדמו"ר הזקן דמצות פרה אדומה היא "כללות התורה".

נולפום ריהטא נראה שאינו מתאים עם פשוטן של דברים דמצות פרה היא החוקה היחידה שלמעלה מכל גדרי השכל (כנ"ל מפירש"י עה"ת), דלפ"ז הוי מצוה זו בגדר אחד לגמרי מכל שאר מצות התורה; ואיך תהי' "כללות התורה"?

אמנם, הרי ידוע פתגמו של כ"ק אדמו"ר הזקן, אשר "פירש"י על החומש הוא יינה של תורה", ופשוט שהכוונה שה"יינה של תורה" מתגלה מתוך פשטות פירש"י; ואשר על כן מסתבר, דאדרבה: דוקא מתוך פירושו של רש"י ע"ד הפשט, דפרה היא החוקה היחידה שבתורה – יתבאר עומק חדש בדברי אדמו"ר הזקן שפרה היא "כללות התורה".

ובהקדם המובא בתורת החסידות (לקו"ת ריש פרשתנו) ד"חוקים" הוא מלשון 'חקיקה'. והענין בזה, דכשם שאותיות החוקים באבן, הם דבר אחד עם האבן, כן במצוות שנכללו בסוג ד"חוקים" – כשאדם מקיימם הרי הוא מתאחד יותר עם רצון העליון, מצווה המצוות.

וואף דלפום ריהטא הי' נראה שיותר יש ענין זה בעדות ומשפטים, שהם מובנות בשכל האדם, וממילא כשהאדם מקיימם ה"ז לא רק מפני הציווי מלמעלה אלא גם מצד שכלו והבנתו הוא; אמנם באמת אינו כן, דאדרבה – דוקא בחוקים שאין להם מקום בשכל, יותר מתגלה אחדותו של הנשמה עם הקב"ה, וכדלקמן].

דהנה כל יהודי, הטבע שלו הוא לקיים את רצונו של השי"ת (רמב"ם הל' גירושין ספ"ב), וטבע זה שביהודי נמשך מעצם הנשמה שלו שלמעלה מהשכל.

ולכן, כשמדובר בסוג דעות ומשפטים, הנה הטעם השכלי שבהם מעלים על הרצון והטבע העצמי של היהודי, לקיים את רצון השי"ת. והיינו, דהשכל הוי דבר נוסף על הטבע שמצד עצם הנשמה. ועוד, דכיון שהשכל הוא כח פנימי, המאוחד עם נפש האדם – הרי הוא מעלים (במקצת) על הרצון דהנשמה. והרי זה בדוגמת אותיות הכתיבה, שבהיותם דבר נוסף על האבן הרי הם מעלימים ומכסים על הקלף;

משא"כ הסוג דחוקים, אשר אין במצות אלו כל טעם שכלי, נמצא שהטבע דעצם הנשמה מתגלה בטהרתו, בלא "הרכבה" יחד עם שכל וטעם. ולכן זה שייך לענין החקיקה, שאינם דבר נוסף על האבן, ובמילא אינם מעלימים על האבן.

ד. עפ"ז יובן ענינה המיוחד דפרה אדומה מבין שאר כל החוקים, עלי' נאמר "זאת חקת התורה", ונת"ל דהיינו החוקה של "כללות התורה" (כביאר אדמו"ר הזקן בלקו"ת), להיותה חוק שלמעלה מכל גדרי השכל (וכמו שנתבאר לעיל מפרש"י).

דהנה עוד מבואר בענין חקיקה (ד"ה אין עומדין תרס"ד – בהמשך תרס"ו. ד"ה בסוכות תשבו תש"י) שבחקיקה גופא ישנם שני אופנים:

(א) אותיות חקוקות סתם, (כגון באבן טוב וכיו"ב). (ב) אותיות החקוקות מעבר לעבר (כהאותיות שבלוחות). וההבדל ביניהם, דסתם אותיות החקוקות, אף שהאותיות הם מיני' ובי' דהאבן (דלא כאותיות הכתובות על גבי קלף, שהאותיות הם מציאות נוספת (דיו) על הקלף, ועד שהאותיות מכסות על הקלף שתחתיהם) – מ"מ, מכיון שלאותיות החקוקות יש "מקום אחיזה" בהאבן נמצא שהאותיות מעלימים על הזוהר של האבן-טוב, והרי זה בדוגמא קצת לאותיות הכתיבה (ועד שנותנים מקום לאותיות הכתיבה המעלימות לגמרי – שכן, אפשר למלאות אותן בדיו).

לא כן באותיות החקוקות מעבר אל עבר – שאין לאותיות שום תפיסת מקום ומציאות כלל, אלא הן הן מציאות האבן ממש.

והנה, מכיון שכל עניני התורה הם בדיוק, בהכרח לומר ששני האופנים הללו שבאותיות החקיקה ישנם גם בחוקים. ולפי המבואר לעיל בענין שני הסוגים שבחוקים, י"ל, דשני אופני חקיקה אלו הם כנגד שני הסוגים שבחוקים:

לקראת שבת

יא

החוקים שהם בסוג שיש לכללות הענין מקום בשכל הם בדוגמת אותיות החקוקות באבן-טוב (שהאותיות נותנות מקום למציאות נוספת); אבל החוקים שהם בסוג כזה שלגמרי אינו בגדרי השכל, וכמו פרה אדומה שהיא "חוקת התורה", הרי זה בדוגמת האותיות החקוקות מעבר לעבר (שהאותיות לא נותנות מקום כלל למציאות נוספת).

ה. וזהו דחקת פרה אדומה דוקא, שהיא חוקה שלמעלה מגדרי השכל לגמרי, הוי "דחקת התורה", "כללות התורה":

בסוג החוקים האלו שיש להם (בכללות) אחיזה בהבנת השכל, הנה מכיון שהבנת השכל מעלימה על הטבע דעצם הנשמה, כנ"ל – מובן שהבנה זו מעלימה במשהו על הרצון העצמי. והיינו, דבסוג חוקים אלו לא מתגלית כל-כך עצם הנשמה. והרי זה בדוגמת אותיות החקוקות באבן-טוב, שבמקום החקיקה הרי הם מעלימים על הזוהר של האבן-טוב.

אמנם בסוג ד"חוקת התורה" שלמעלה מגדרי השכל לגמרי, הנה הרצון דהנשמה מתגלה בשלימותו, בלי העלמות והסתרים כלל.

ויתירה מזו, שפועלות על האדם "מעבר אל עבר"; והיינו, שרצון העצמי דהנשמה לקיים רצון הקב"ה, חודרת אל תוך כל כוחות האדם – שכלו ומידותיו כו' – עד שבהם ג"כ יורגש ביטול אל רצון ה' כו'.

ואז, מתעלה האדם בקיום כל מצוות ה', גם העדות והמשפטים, שאינו מקיימם מפני שמבין כן בשכלו, אלא משום רצון ה' שלמעלה מהשכל (רק שמכיון שאפשר להבינם, צריך להיות גם ענין זה בקיום העדות והמשפטים כו').

חידושי סוגיות

בהא דכל הפרות נתקדשו מאפר שעשה משה

יקדים מה שאמרו בש"ס דמעשה משה נצחי, ומה שמצינו בפרה שנשתייכה למשה יותר משאר מצוות / יביא מדברי חז"ל דענין פרה הוא לבטל ענין המיתה מעיקרו / עפ"ז יבאר השייכות למשה שעניינו נצחיות וביטול המיתה

א.

יקדים מה שאמרו בש"ס דמעשה משה נצחי, ומה שמצינו בפרה שנשתייכה למשה יותר משאר מצוות

ידוע הלשון בחז"ל (תנא דבא"ר פי"ח. צפע"נ עה"ת ר"פ תרומה. ועוד) "מעשי ידי משה נצחיים", מיוסד על דברי הש"ס בסוטה (ט, סע"א): "משה ודוד שלא שלטו שונאיהם במעשה ידיהם. . משה, דאמר מר משנבנה מקדש ראשון נגנו אוהל מועד קרשיו ובריחיו ועמודיו ואדניו כו'".

ונראה לבאר עפ"ז מה שמצינו בחז"ל בענין פרה אדומה דפרשתנו. דהנה, על הכתוב (בריש פרשתנו) "זאת חוקת התורה גו' ויקחו אליך פרה אדומה גו'", ארז"ל (תנחומא פרשתנו

לקראת שבת

יג

ח. במדב"ר פי"ט, 1) בטעם הדיוק "ויקחו אליך" (למשה דוקא) "שכל הפרות בטלות ושלך קיימת", וזה נוגע (לא רק לפרת משה, אלא) לכל הפרות האדומות שבכל הדורות, כי כולם נתקדשו הכהנים שעשו את הפרה מאפר פרתו של משה כדתנן בפרה², ולכן נקראו כל הפרות ע"ש משה דוקא³.

והשייכות המיוחדת של פרה אדומה למשה רבינו מודגשת גם בנוגע לטעם מצוה זו, דאע"פ שאפילו שלמה המלך [ש"על כל אלה (כל חוקי התורה) עמדתו] (תנחומא שם ו (קרוב לסופו). (במדב"ר שם, ג (בסופו)) אמר על מצוה זו "והיא רחוקה ממני" (קהלת ז, כג. תנחומא ובמדב"ר שם) – מ"מ, למשה רבינו נתגלה טעם פרה, כמחז"ל (תנחומא שם, ח. במדב"ר שם, ו. וראה ידי משה שם) על תיבות אלו "ויקחו אליך" – "לך אני מגלה טעם פרה".

וצריך להבין – מה נשתנתה מצוה זו מכל מצוות התורה, שבה מודגשת שייכותה למשה רבינו, הן באופן קיומה, שקיום מצוה זו (גם לדורות) הוא ע"י אפר פרתו של משה, והן באופן לימודה, "לך אני מגלה טעם פרה"⁴?

ב.

ביא מדברי חז"ל דענין פרה הוא לבטל ענין המיתה מעיקרו

יש לבאר זה בהקדים מה שאמרו רז"ל (תנחומא שם ח (בסופו). במדב"ר שם, ח (בסופו). וראה גם תוד"ה מי – מו"ק (כח, רע"א). (בטעם שפרה אדומה היא נקבה, דלא ככל קרבנות ציבור שהם זכרים) – "אמר הקב"ה תבא פרה ותכפר על מעשה העגל" (ובפרש"י על התורה (בסוף פרשת פרה אדומה (יט, כב)) מיסודו של ר' משה הדרשן, גם פרטי הרמזים במצות פרה אדומה על כפרת חטא העגל).

וביאר המפרשים (כלי יקר, אלשיך, ש"ך עה"ת, עץ הדעת טוב (להרח"ו) ועוד פרשתנו) השייכות בין כפרת חטא העגל להטהרה מטומאת מת (ענינה של פרה אדומה כפשוטה) – ע"פ דברי חז"ל (שמו"ר רפ"ב. זח"א לז, סע"ב. קלא, סע"ב. ועוד) שלולא חטא העגל לא הי' כל ענין המיתה אצל בני, כי היתה "חירות ממלאך המות" (כמו לפני חטא עץ הדעת, שהרי בעת מ"ת פסקה זוהמתן (שבת קמו, רע"א), אלא שע"י חטא העגל חזרה זוהמתן (זח"א נב, ב. קכו, ב. זח"ב קצג, סע"ב. ועוד)), ונמצא שחטא העגל הי' סיבה (לענין המיתה, ובמילא – גם) לטומאת מת; וזהו הקשר בין שני הענינים דכפרת חטא העגל וטהרה מטומאת מת – דהא בהא תליא,

3) של"ה, ביאורי מהרא"י ושפ"ח שבהערה הקודמת.

4) בכלי יקר ריש פרשתנו מבאר השייכות למשה מצד הענין דכפרת חטא העגל, ע"ש (וראה לקמן סעיף ב). אבל עדיין צריך ביאור השייכות למשה מצד הענין דטהרה מטומאת מת (כפשוטה).

2) פ"ג מ"ה "ומאחת" (ועד"ז הוא ל' הרמב"ם הל' פרה אדומה פ"ב ה"ו) ובמשנה אחרונה שם (ע"פ תוי"ט שם מ"ג). ולהעיר ג"כ מפי מהרז"ו לבמדב"ר שם. ביאורי מהרא"י (לבעל תרוה"ד) ושפ"ח (לפרש"י פרשתנו שם). של"ה חלק תושב"כ פרשתנו (שנט, ב). וראה לקר"ש חל"ג ע' 130 הערה 36.

לקראת שבת

שע"י כפרת חטא העגל, מתבטל בדרך ממילא הענין דטומאת מת (ע"י שבטלה הסיבה לטומאת מת – מיתה בכלל).

[ובזה יש לבאר (ע"ד הדרוש) דיוק ל' הרמב"ם⁵ "ותשע פרות אדומות נעשו משנצטוו במצוה זו עד שחרב הבית בשניי", ראשונה עשה משה כו' והעשירית יעשה המלך המשיח" – דלכאורה אינו מובן: מה טעם הוצרך הרמב"ם לכתוב מספר⁶ הפרות שנעשו במשך כל הדורות?

כן צע"ק: הרמב"ם לא הסתפק בהבאת מספר הפרות שהובא במשנה (פרה פ"ג מ"ה), אלא מוסיף⁷ "והעשירית יעשה המלך המשיח" – הרמב"ם הביא בספרו גם הלכתא למשיחא, שאז "חוזרין כל המשפטים . . . כשהיו מקודם, מקריבין קרבנות כו"⁸, אבל למה הבדיל הרמב"ם פרה העשירית מכל הענינים והקרבנות של "הנשיא" – שבנבואת יחזקאל⁹, וכותב שהמלך המשיח יעשה הפרה העשירית?

וע"פ הנ"ל יש לומר – שבזה מרמז הרמב"ם, ששלימות הטהרה על ידי פרה אדומה בכלל תהי' רק בפרה העשירית שתיעשה על ידי המלך המשיח. כי אין כפרה גמורה לחטא העגל (כמש"נ תשא לב, לד (ובפרש"ש סם. סנהדרין קב, סע"א. ועוד) "וביום פקדי ופקדתי גו'") עד לעת"ל, ורק אז, כשתגמר הכפרה על מעשה העגל, אז תבוא שלימות הטהרה מטומאת מת, כי יבוטל אז כל ענין המיתה (כמ"ש¹⁰ בלע המות לנצח), שהיא הסיבה לטומאת מת כנ"ל¹¹.

וזהו הרמז בהרמז ש"העשירית יעשה המלך המשיח" – כי עשר הוא מספר השלם (כנודע (ראה ראב"ע לשמות ג, טו. פרס שער ב)), ושלימות ה(טהרה ד) פרה אדומה תהי' רק לעת"ל, בפרה שיעשה המלך המשיח].

ג.

עפ"ז יבאר השייכות למשה שעניינו נצחיות וביטול המיתה

עפ"ז יש לבאר גם השייכות דפרה אדומה "אליך" למשה רבינו:

-
- (5) הלי' פרה אדומה ספ"ג. – ביאור הלכה זו ע"ד ההלכה ראה לקו"ש חכ"ח ע' 131 ואילך.
- (6) בפשטות י"ל – להודיע שצריך להביא מתשע פרות ולא משבע כדברי ר"מ.
- (7) וצ"ע וחיפוש מקורו דהרמב"ם. ולהעיר מכור"כ ענינים שהעשירי הוא בימיה"מ (או ע"י משיח) – שירה העשירית, מנין העשירי דבנ"י, כיבוש ארץ עשר אומות, עשר נימין דכינור המקדש וכו'. וראה מדרש מעשה תורה אות י"ד.
- (8) ל' הרמב"ם הלי' מלכים רפי"א. וצע"ק אם ואיך יקריבו קרבנות קודם עשית פרה העשירית
-
- וטהרת ג' וז'.
 (9) מה, יז ואילך. – וראה רמב"ם הלי' מעה"ק ספ"ב.
 (10) ישע"י כה, ח. משנה סוף מו"ק. זח"א קטו, סע"א. – וראה סה"מ תרכ"ח ע' מ ואילך. סה"מ מלוקט ח"ב ע' רעז ואילך.
 (11) ראה אוה"ת לני"ך (ס"ע תקכג ואילך) ד"מעשה פרה רומז על הגאולה דלע"ל ולכן מטרת טומאת מת שאזי ומחה ה' . . . ובלע המות לנצח". ע"ש. וראה אוה"ת פרשתנו ס"ע תתט.

לקראת שבת

טו

יסוד הטהרה של פרה אדומה אינו רק ביטול הטומאה בפועל, אלא ביטול סיבת הטומאה מעיקרא – ענין המיתה. ולכן צריכים בזה לכחו של משה¹² – כי כנ"ל מעניניו המיוחדים של משה הוא ענין הנצחיות, כנ"ל מדברי חז"ל שמעשי ידי משה הם נצחיים (וכמו שמצינו בנדו"ד, פרה אדומה גופא, שאפר פרה שלו הוא מתחלת הענין, וגם – קיים לעד), ועד"ז בנוגע למשה עצמו, אף שנאמר וימת שם משה (ברכה לה, ה) אמרו עליו בגמרא¹³ "לא מת משה... מה להלן עומד ומשמש אף כאן כו'". ולכן הטהרה של כל פרה ופרה תלוי' באפרו של פרת משה – כי כח הטהרה של פרה אדומה קשור עם ענין הנצחיות של משה רבינו¹⁴.

ולהעיר, שאע"פ שענין הטהרה מטומאת מת בשלימותו לא יושג עד לעת"ל כשיבולע המות לנצח (ועד אז הפרה מטהרת מן הטומאה, אבל אין בכחה לבטל סיבת הטומאה) – זהו רק בנוגע ליחיד, אבל בנוגע לציבור – ע"י תורה, שקיבל משה מסיני ומסרה כו', נעשית מציאות ציבור, אשר "אין הציבור מתים"¹⁵, שבציבור דבני" לא שייך ענין המיתה.

שבפרה אדומה יסודו מפרתו של משה, ככפנים (ועזרא שקול כמשה ומסר תורה לכל ישראל ונקרא הסופר וכו' – ראה סנהדרין כא, סע"ב. ועוד).

15) הוריות ו, א. תמורה (טו, ב. טז, סע"א). רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"ד סה"א (וצע"ק שינוי ל' הרמב"ם "ואין כל ישראל מתים", ובפרט ע"פ דעתו דשבט אינו כלה (עיין צפע"נ להל' קדוה"ח ספ"ה בפ' דברי הרמב"ם בסהמ"צ מ"ע קנג – ע"פ ב"ב קטו, ריש ע"ב וברשב"ם שם)).

12) וראה עץ הדעת טוב פרשתנו, שענין התורה שניתנה ע"י משה בא "לכפר עון אדה"ר לבטל המיתה". ע"ש.

13) סוטה יג, סע"ב. זח"א לו, סע"ב ואילך. וראה לקו"ש חכו' (ע' 6 ואילך) החידוש בזה לגבי המדובר במרו"ל (ברכות יח, סע"א ואילך) שצדיקים (בכלל) גם במיתתם קרויים חיים.

14) וי"ל שזהו גם הטעם שהרמב"ם הזכיר רק משה ועזרא ולא העתיק מהמשנה (פרה שם) שמות עושי ז' הפרות לאחרי עזרא – כי כח הטהרה

דרכי החסידות

אגרות קודש מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ
מליובאוויטש נ"ע בענייני עבודת הש"ת

ריקוד חב"די

"לא הריקוד הוא תכלית אלא הסיבה המביאה את הריקוד,
והוא האור האצל החופף על הראש והרגל כאחד.."

מה שכותב אשר החסידים הזקנים, או חסידים הראשונים היו רוקדים בפוזמקאות
ברחובות קרי' מרוב שמחה וענג, הנה גם זה – התגלות השמחה ותענוג בתנועה חיצונית
דריקודים – סדרה תורת חסידות חב"ד, לפי טעמה ורוחה.

רקוד חב"די אין זה בלבד שהוא נבדל משארי ריקודי החסידים אלא עוד הוא נפלא
במינו, והוא בדוגמת ניגוני חב"ד אשר אצילות מיוחדת נסוכה עליהם.

מחזה נהדר בשמחת תורה

לשמחת תורה תרס"א באו הרבה אורחים, ביניהם החסידים ר' שלמה – דער געלער –
מנעוויל, ר' אברהם יעקב מאזאריץ, והאברך ר' יהושע – בנו של רח"ד שו"ב – מנעוויל,
ובשמחת תורה אחר קריאת התורה כשמרקדים עם הספרי תורות הנה רובא דמינכר מאשר
היו באותו מעמד בבית הכנסת השתתפו בהריקוד, אמנם שלשה אלה רקדו בהתלהבות

לקראת שבת

יז

עצומה, והמחזה היתה נהדרה עד מאד.

הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק הסתכל בהריקודים כולם במבט של חיבה, וביחוד בשלשה הנזכרים, ופני קדשו מאירות, והואיל לאמר:

זהו ריקוד לבבי, היחידה ליחדך של שמחת תורה. ישנו היחידה ליחדך של ר"ה, עשי"ת ויום הכיפורים, וישנו היחידה ליחדך של שמחת בית השואבה ושמחת תורה, הגם שהתלהבות קופצת, אבל כל זה זהו באופן של ריקוד חבד"י.

ריקוד חב"די עם איזו התלהבות וחום שלא יהי' הוא ריקוד חב"די, ריקוד חב"די הוא לא רק מה שהוא איננו ריקוד של תל"ק, אלא הוא באמת ריקוד חב"די, היות שהרבי עם מסירות הנפש שלו בשביל חסידים, המשיך את אור המוחין לא רק כנגינה אלא גם בריקוד.

הרבי הוא נשמה עצמית, לא רק נשמה כללית, אלא גם נשמה עצמית, אצל נשמה עצמית כל עניני' למטה הם בדוגמא של מעלה, למעלה הרי התהוות הגשם הוא מהעצמות, כמאמר הוא לבדו בכחו ויכולתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט ממש בלי שום עילה וסיבה אחרת קודמת ליש הזה, זאת אומרת שמהתהוות היש דוקא יודעים עצמות, מכיון שיש האמיתי הוא המהווה את היש הנברא, בדוגמא כזו הפעולה של הנשמה נראית אפילו בפשוט. הרבי עם הדרכתו פעל אצל חסידים, שהרגליים החסידיות יודעים ג"כ מי הן, והם כלים לאור המוחין שהרבי המשיך בתוך הריקודים".

ריקוד תל"ק וריקוד חב"ד

הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק אומר, אשר ריקוד חב"די גם אם הוא בהתלהבות עצומה ורשפי אש לא מיבעי שאינו ריקוד תל"ק, אלא הוא ריקוד חב"ד.

רבים מאנ"ש בכלל והצעירים בפרט, בטח לא ידעו תוכן כוונת מאמר זה, באשר נעלם מאתם ארחות חיי החסידים בחבל רייסיץ, טרם שיסד הוד כ"ק רבינו הזקן את חסידות חב"ד.

...מהעת ההיא אשר יסד מורנו הבעש"ט נ"ע את שיטתו החדשה עד עת התגלותו עברו יותר מעשרים שנה, – במ"א מסופר רמז מספר הזמן ההוא – ובמשך זמן זה הנה לרגל סיבובם של חברות הצדיקים במדינות שונות, ובתוכם גם במדינת רייסיץ – התפשטה שיטת מורנו הבעש"ט נ"ע בהרבה מקומות.

...בשנת תקכ"ח קיבץ הרה"צ הר"א נ"ע מקאלישק כמה אברכים מופלגי תורה, וילמוד עמהם תורת החסידות כפי אשר קיבל מרבו מורנו הרב המגיד נ"ע ממעזריטש, ובהיותו בעל רגש נפלא השפיע גם על מחונכיו לעורר בהם רגשי התפעלות בלתי מוגבלים.

כעבור איזה שנים הרגילו עצמם בתנועות של התפעלות בהעויות משונות, ובכדי

לקראת שבת

לבטל את עצמם היו מבזים את עצמם לרקוד ברחוב ולהפוך עצמם – איבערקוליען זיך – , עד כי בשנת תק"ל הנה קודם התפלה ולפעמים אחר התפלה היו מנגנים ורוקדים שעה ארוכה בהתפעלות עצומה ובהתלהבות נוראה בהעויות משונות, והגיעו הדברים להרב המגיד נ"ע והוכיחו על זה, ומבואר דבר זה באחת מאגרות הקדש של הוד כ"ק רבינו הזקן זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

ומני אז נהי' לפתגם, תל"ק איז אהן א טאלק, – כלומר העבודה דשנת תל"ק אינה תכלית – זאת אומרת שלא הריקוד הוא תכלית אלא הסיבה המביאה את הריקוד, והוא האור נאצל החופף על הראש והרגל כאחד, וממוצא דבר אתה שומע אשר המחסור – בהוה – הוא בהרגש עיקר הדבר ולא רק הריקוד באנפילאות.

